

Značenje istinskog zuhda (isposništva) te (nekolicina svojstava zahida (117

Na Miradžu Poslanik reče: *“O Gospodaru! Ko su ovi skromni koje si opisao?”*

Gospodar reče: *“Zahid (isposnik) to je onaj koji nema kuće da se sruši pa da u očaj pada zbog rušenja, niti ima dijete pa da umre te da za njim žali, niti ima bilo što da bi ga mogao izgubiti pa da za njim žali. Kojeg niko ne zna pa da ga može od Allaha koliko i treptaj oka zauzeti, niti ima viška hrane pa da za nju bude pitan, niti ima mehke odjeće.”*

Predaje

U Usuli Kafiju se prenosi da je čovjek upitao Ali ibn Husejna, mir s njim, o zuhdu, pa mu je on a (الورع), rekao: *“Zuhd podrazumijeva deset stvari, a vrhunac zuhda je najniži stupanj odricanja A najviši stupanj čvrstog (اليقين). najviši stupanj odricanja je najniži stupanj čvrstog ubjeđenja uvjerenja je najniži stupanj zadovoljstva Božjom odredbom. Zuhd je, zar ne, ono što je definisao*

ajet u Božjoj knjizi: 'Da ne biste tugovali za onim što vam je promaklo, a i da se ne biste previše radovali onome što vam On daje.' (Al-Hadid, 23.) [1]

Ebu Abdullaha, mir s njim, prenosi: *"Rekao je Amirul-mu'minin, mir s njim: 'Zaista je obilježje onoga koji teži ahiretskoj nagradi, njegov zuhd (ravnodušnost) spram kratkotrajnih i prolaznih čari ovoga svijeta. Uistinu isposništvo zahida spram ovoga svijeta ne umanjuje mu ništa od njegova udjela koji mu je Allah dodijelio u njemu, pa makar se ravnodušno ponašao. I uistinu težnja pohlepnog čovjeka za čarima ovoga prolaznoga svijeta ne uvećava mu od udjela u njemu pa makar sve napore uložio. Nesretan je onaj ko ostane uskraćen za svoj udio na Ahiretu.*" [2]

Imam Sadik, mir s njim, se prenosi: *"Rekao je Ali ibn Husejn, salavatullahi alejhima: 'Uistinu dunjaluk je odmakao napuštajući, a Ahiret se zaputio dolazeći, i jedan i drugi imaju svoje sinove/sljedbenike. Zato vi budite sinovi Ahireta a nemoj te biti sinovi dunjaluka. Budite skromni na ovom svijetu prema njegovim dobrima a Ahiretu težite svojim djelima. Zar nije tako? Zahidi su na dunjaluku zemlju načinili svojom prostirkom a prašinu posteljinom, miris im je voda, a na dunjaluku su Allahu pozajmicu dali. Zar ne bi trebalo biti tako? Ko žudi za Džennetom oslobodi se strasti, ko se boji Vatre ostavi zabranjeno, a ko ravnodušan prema dunjaluku ostane laganim mu se učine njegove nevolje.*" [3]

Imam Sadik, mir s njim, prenosi: *"Napisao je Imam Ali, mir s njim, nekima od svojih prijatelja savjetujući ih: 'Oporučujem i tebi i sebi da se pripazimo Onoga prema kome nije dopušteno neposlušan biti, a ne postoji niko drugi do Njega da bi se Njegovoj pomoći ponadali. Nema snage osim uz Njegovu pomoć. Uistinu ko bude svijestan Allaha zadobit će moć i snagu i što mu treba. Pamet takvih iznad je razuma prosječnih dunjalučara. Iako se s njima u zajednici miješaju, njegovo srce i razum gledaju na onaj svijet. Takav svjetlošću srca svoga gasi ono što njegove oči poželješe od dunjaluka. On haram smatra ružnim, a sumnjivih se stvari kloni. Tako mi Allaha od samo čistoga halala skoro da je zdravlje narušio, jer on jede samo zalogaje od njega koliko mu je potrebno kičmu da ispravi i oblači od odječe koliko mu je potrebno da pokrije tijelo i sramotne dijelove najgrubljom i najoštrijom odjećom. On se nikada nije pouzdao i nade položio u nešto što mu je sigurno pripadalo od dobara ovoga svijeta, nego je sve nade i očekivanja položio u Stvoritelja stvari." Sve dok Imam ne reče: "Pa su poneseni na tabutima svojim ka kaburovima svojim koji su tamni i tijesni, njihov porod i njihove familije predali su ih. Zato samo se Allahu predaj srca predanoga odbacujući ovaj svijet sa odlučnošću u kojoj nema kolebanja niti ostavljanja. Allah nas i vas pomogao u pokornosti i dao nam snage i volje da* kročimo putem Njegova zadovoljstva." [4]

Imam Ali, mir s njim: *"Zahid na dunjaluku je onaj čovjek kome haram na dunjaluku ne savlada*

strpljenje, a halal ne zauzme od iskazivanja zahvalnosti.”[5]

Ali ibn Husejn, mir s njim: *“Obilježje zahida spram dobara dunjaluka, onih koji žele Ahiret, jeste njihovo napuštanje svakog prijatelja i pomagača i odbacivanje svakog druga koji želi nešto drugo čemu oni ne teže. Zar ne bi tako trebalo da bude, onaj ko želi nagradu na budućem svijetu on je ravnodušan spram dobara i ukrasa ovoga svijeta.”[6]*

U djela Uddetu da'i se prenosi da je Nuh, a.s., živio dvije hiljade godina. Prošlo je i pet stotina godina a on na ovom svijetu još nije kuću bio napravio. Kada bi osvanjivao govorio bi: 'Neću dočekati da se smrkne', a kada bi se smrknilo govorio bi: 'Neću dočekati jutro.' I naš Poslanik – sallallahu alejhi ve alihi ve sellem – bio je takav, napustio je ovaj svijet a da nije sazio ciglu na ciglu.”[7]

Rekao je Isa, a.s., havarijunima: *“Zadovoljite se sa malo dobara ovoga svijeta ali zato sa neoskrnavljenom vjerom, kao što se dunjalučari zadovoljavaju i sa malo vjere ako im je netaknut dunjaluk. Allahu se umilite tako što ćete biti daleko od njih i tražite Božije zadovoljstvo u srdžbi njihovoj prema vama.”* Rekoše učenici: *“A sa kim onda da sijedimo, o Ruhullah?”* On reče: *“Sa onim ljudima koje kada vidite podsjetite vas na Allaha samim pogledom na njih, koji kada progovore vaše znanje se uveća, a njihova djela sam od sebe vas pokreću da radite za onaj svijet.”[8]*

Rekao je Džabir ibn Abdullah el Ensari: *“Bili smo sa Imamom Alijem, mir s njim, u Basri. Kada je završena bitaka došao nam je pred kraj noći i rekao: ‘Šta radite?’ Mi mu rekosmo: ‘Kudimo ovaj svijet.’ On reče: ‘A zbog čega ga kudite, o Džabire!’ Zatim se Allahu zahvalio i pohvale o Njemu iznio te reče: ‘A zatim, šta je sa ljudima, kude dunjaluk, jesu li to izabrali asketski da žive? Dunjaluk je i pored svega kuća istinitosti ko se bude u njoj iskreno ophodio, i kuća spasa za one koji na njemu pouku primiše, i kuća bogatstva ko na njemu pripremi za onoga svijeta, i mjesto gdje su licem na tle padali Božiji vjerovjesnici, i gdje se spuštala Božja objava, i mjesto gdje meleki molitvu obavljaju, i dom Božijih miljenika, i trgovina Božijih prijatelja u kojoj zarađuju Njegovu milost i njome kupuju Džennet. Pa ko onda da kudi dunjaluk, Džabire? Kada je sam dunjaluk oglasio da će se razvesti sa svojim sljedbenicima, da će prestati, kada je sam uzviknuo da odlazi, i svojim nevoljama ukazao na istinske nevolje koje tek dolaze, a svojim [radostima ukazao i potakao pokret ka radostima neprolaznim.”[9]*

Pojašnjenje

Prethodno smo govorili u kontekstu Božijih riječi: *“O Ahmede, ako želiš da budeš bogobojazniji*

čovjek budi ravnodušan prema dunjaluku”, a dodatna pojašnjenja slijede u kontekstu Božijih riječi: “I zuhd učini svojim sugovornikom.”

Što se tiče Božijih riječi ovdje: *“On nema kuće...”, “Nema ništa...”, “Nema potomstva...”,* očito je da ovdje bukvalnost nije primjerena pa da se kaže: *“Zuhd je ne imati na dunjaluku kuću, niti imetak, niti porod.”* Jer takvo razumijevanje kosi se sa čovjekovom materijalnom prirodom kakvim ga je Allah načinio i sa svim što je Allah dao čovjeku od aparata kojima zadovoljava potrebe na ovom svijetu. Takvo bi shvatanje također bilo oprečno i Poslanikovom životopisu, s.a.v.a., koji je nama najbolji uzor u svemu, kao i životopisima Imam, mir s njima, koje nam je on naredio da slijedimo. Ono što se hoće reći ovim rečenicama i njima sličnim jeste kao što smo i pojasnili kod zuhda u kontekstu Božijih riječi: *“Budi zahid prema ovom svijetu”,* je to da vjernik treba biti hladan i umjeren i iznad dunjalučkih prohtjeva, i da se treba usmjeriti svojom unutrašnjošću Allahu i Kući vječnosti, a to nije u oprečnosti sa posjedovanjem gore spomenutih stvari što je sasvim jasno.

Ovom pojašnjenju dodaj i riječi našeg velikana Imama Sedžada, mir s njim, a koje su prethodile, gdje sam pojasnio značenje zuhda u pravom smislu spomenuvši ajet iz Kur'ana: *“Da ne biste tugovali za onim što vam je promaklo, a i da se ne biste previše radovali onome što vam On dade.”* (Hadid, 23.)

Ove riječi zapravo žele da oslikaju da je istinski zuhd uzdizanje nad ovom kućom samoobmane. Da se istinski zahid ne okreće bićem cijelim ničemu, ni kući, ni imetku, ni djetetu, niti bilo čemu od ukrasa i prolaznosti ove kuće zemaljske, pa iako možda sve to posjeduje, on niti se raduje niti jakim osjeća bog svega toga, kao što ne očajava niti gubi nadu zbog gubitka svega. Ovim pojašnjenjem trebalo bi da bude jasno značenje hadisa koje smo naveli u kontekstu ovoga pasusa hadisa o Miradžu. A Allah je taj koji upućuje na pravi put.

[1] El-Kafi, 2/128, rivajet 4.

[2] El-Kafi, 2/129, rivajet 6.

[3] El-Kafi, 2/121, rivajet 15.

[4] El-Kafi, 2/136, rivajet 23.

[5] Tuhaful-ukul, str. 200.

[6] Tuhaful-ukul, str. 272.

[7] Biharul-envar, 67/321.

[8] Biharul-envar, 67/322, dio 38. rivajeta.

[9] Tuhaful-ukul, str. 131